

Beheerpakketten ANLb Open akkerland 2024

boeren
natuur

Agrarische
Natuur
Drenthe

Inhoud

14	Stoppelland.....	3
15	Wintervoedselakker	4
16	Vogelakker.....	6
19	Kruidenrijke akkerranden	8
40	Vogelgraan met stoppel.....	10
50	Vogelvriendelijke eiwitgewassen.....	12

14 Stoppeland

Introductie

Stoppel, met name hoge stoppel, is waardevol voor akkervogels, zeker in combinatie met andere vormen van akkervogelbeheer in de omgeving. Akkervogels vinden hierin dekking én voedsel in de winter. Als stoppel of gewasresten door de winter ongestoord kan blijven liggen is dat heel aantrekkelijk voor zaadeters als veldleeuwerik, patrijs, geelgors en kneu, maar ook voor muizeneters als torenvalk, blauwe kiekendief en uilen.

Een graanstoppel die tot en met het volgende groeiseizoen blijft liggen, biedt daar bovenop opgroei- en foerageergelegenheid voor akkervogels.

Beheer

Beheereis

- Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat vanaf de oogstdatum tot 1 februari uit gewasresten afhankelijk van pakketvariant.

Aanvullende beheervorschriften

- Gedurende de aanwezigheid van de stoppels of gewasresten wordt een rustperiode aangehouden. Bewerkingen in de oppervlakte en bemesting zijn alleen toegestaan in overleg met het collectief
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het 'Protocol gebruik herbiciden open akkerland' bij agrarisch natuurbeheer
- Geen maïsstoppel

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
14c	Gewasresten en -stoppels als wintervoedsel: oogstresten/stoppels van suikerbieten, aardappelstoppels, vezelhennep, koolzaad, winterwortel, wortelpeterselie, knolselderij, witlof en/of pastinaak zijn beschikbaar van 1 december tot 1 februari	€ 150
14d	Winterstoppel: graanstoppel als gewasrest tot 1 februari	€ 150

15 Wintervoedselakker

Introductie

Een wintervoedselveldje is een perceel of strook waar granen en andere zaaddragende planten (bijvoorbeeld bladrammenas) niet worden geoogst of ondergeploegd, maar tot ver in de winter blijven staan. Ze vormen in de herfst en winter een rijke voedselbron voor vogels en bieden ook dekking. Belangrijk is dat er op tijd gezaaid wordt, zodat de planten tot zaadzetting komen. Vogels komen in grote aantallen op deze wintervoedselveldjes af. Niet alleen zaadetende soorten (patrijs, geelgors, vink, kneu, keep, groenling), maar ook roofvogels (torenavalk, buizerd, blauwe kiekendief, ransuil, velduil) die hier muizen en zangvogels vangen.

Beheer

Beheereis

- Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 1 april uit zomergraan, wintergraan, bladrammenas, kruiden of een combinatie van deze gewassen

Aanvullende beheervoorschriften:

Inzaaien:

- Er wordt ingezaaid met het door AND geleverd zaaizaadmengsel
- Het hoofdbestanddeel van wintervoedselakkers zijn granen die in de winter en het vroege voorjaar voor dekking en voedsel zorgen. Voedsel bestaat hoofdzakelijk uit graankorrels en zaden. Kruiden worden slechts ingezaaid wanneer die een bijdrage aan het wintervoedsel leveren en het graan niet verdringen
- Een wintervoedselakker kan meerdere jaren op één plek liggen, maar planten met zaden, zoals granen, nemen wel snel af en vergrassing neemt toe. Daarom in overleg met het collectief op tijd rouleren
- Omvang: liever meerdere kleine (max ca 1-1,5 ha) dan enkele grote wintervoedselakkers
- Ligging: voor zaadetende vogels zijn bomen, opgaande begroeiing en struikgewas langs de wintervoedselakker van meerwaarde, omdat deze voor beschutting tegen predatie zorgen

Onkruidbestrijding, bemesting, beweiding en betreding

- Signaleer als goed beheerder tijdig of kruiden en graan goed opkomen en of dat er onkruiddruk ontstaat, zodat er eventueel maatregelen genomen kunnen worden
- Gedurende de aanwezigheid van het wintervoedsel wordt een rustperiode aangehouden. Bewerkingen zijn alleen toegestaan in overleg met het collectief
- Bemesting is toegestaan, omdat dit de zaadzetting en daarmee het ecologische functioneren van dit beheerpakket ondersteunt
- Mechanische en chemische onkruidbestrijding zijn niet toegestaan (om insectenrijkdom te bevorderen), met uitzondering van pleksgewijze bestrijding.
- Pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel is alleen toegestaan met een rugspuit (driftvrij) op maximaal 10% van de beheereenheid en pas na overleg met het collectief.
- De beheereenheid mag niet worden beweid
- De oppervlakte mag wel worden meegenomen als mestplaatsingsruimte, echter de precieze invulling daarvan wordt in de loop van 2024 bekend.

- Perceel mag niet worden bereiden (toegangspad) en niet als wendakker worden gebruikt om schade aan de vegetatie of verstoring van broedende vogels te voorkomen
- De beheereenheid is vrij van slootafval.

Adviezen

- Zorg ervoor dat er op tijd gezaaid wordt, zodat het gewas tot bloei en zaadsetting kan komen.
- Maak gebruik van een vals zaai-bed tegen ongewenst onkruid

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
15a	Wintervoedselakker 1 juni tot 1 april	€ 2.450,-

16 Vogelakker

Introductie

Een vogelakker is een volveldse, meerjarige maatregel die bestaat uit een afwisseling van:

- stroken met een meerjarig eiwitgewas, bij voorkeur Luzerne of anders grasklaver
- stroken natuurbraak ingezaaid met een mengsel van grassen, granen en kruiden.

Vogelakkers zijn bedoeld voor muizenetende roofvogels en uilen, maar ook broedende veldleeuweriken en overwinterende akkervogels worden door Vogelakkers aangetrokken.

Het aandeel luzerne of grasklaver in de vogelakker bedraagt 2/3 deel van de oppervlakte, het aandeel natuurbraak 1/3. De stroken met luzerne of grasklaver worden maximaal 4 keer gemaaid en kunnen worden benut als groenvoer in de veehouderij. Bij het maai-beheer wordt rekening gehouden met de broedcyclus van de veldleeuwerik. Graan- en braakstroken kunnen fungeren als wintervoedsel voor vogels en worden dus niet geoogst of gemaaid.

Om goed te functioneren moeten vogelakkers meerdere jaren op dezelfde plek liggen, zodat de muizenpopulatie zich kan opbouwen. Voor het laatste jaar kan pakketvariant b gebruikt worden, zodat in het najaar de grond bewerkt kan worden.

Beheer

Beheereis

- Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 31 december (of bij variant b tot 1 september) uit de volgende gewassen: granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver, bladrammenas, of een combinatie van deze).

Aanvullende beheervoorschriften

Inzaaien

- De strook met natuurbraak/graaan wordt ingezaaid met een door AND geleverd meerjarig mengsel.
- Het aandeel luzerne of grasklaver in de vogelakker bedraagt ongeveer 2/3 van de oppervlakte, het aandeel natuurbraak 1/3. De eiwitgewassen en natuurbraak worden in stroken naast elkaar geteeld. Eventueel kan een deel van de braakstroken hoofdzakelijk uit graan bestaan als wintervoedsel.
- Vogelakkers liggen meerjarig op één plek en worden daarna verplaatst, om voldoende kwaliteit in het gewas te houden. In het laatste jaar kan **pakketvariant b** worden gebruikt: **Na 1 september** kan het perceel klaar worden gemaakt voor een nieuwe teelt of vernieuwing van de vogelakker.

Maaien

- De luzerne wordt jaarlijks minimaal 1, maximaal 4 keer per kalenderjaar gemaaid en afgevoerd. De maaidata worden afgestemd op de (broedende) vogels, de eerste maaibeurt vindt na **15 juni** plaats en worden er minimaal 45 dagen tussen de maai-beurten aangehouden.
- 20-70% van de natuurbraak dient vanaf het 2^e beheerjaar ten minste twee maal te worden gemaaid tussen 1 maart en 15 september, waarbij de voorkeur geniet om buiten het broedseizoen (d.w.z. vóór 1 april en/ of na 1 augustus) te sinusmaaien.

Onkruidbestrijding, bemesting, beweiding en betreding

- Signaleer als goed beheerder tijdig of kruiden en graan goed opkomen en of er onkruiddruk ontstaat, zodat er eventueel tijdig maatregelen genomen kunnen worden.
- Mechanische en chemische onkruidbestrijding zijn niet toegestaan (om insectenrijkdom te bevorderen), met uitzondering van pleksgewijze bestrijding.
- Pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemonkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel is alleen toegestaan met een rugspuit (driftvrij) op maximaal 10% van de beheereenheid en pas na overleg met het collectief.
- De oppervlakte mag alleen binnen 2 dagen na een maaibeurt worden bemest op het gedeelte met luzerne. Als er bemest wordt, is alleen rundermest toegestaan. Andere vormen van dierlijke mest en kunstmest zijn niet toegestaan.
- De beheereenheid mag niet worden beweid en/of bemest (oppervlakte pakket 19a mag wel worden meegenomen als mestplaatsingsruimte).
- Perceel mag niet worden bereden (toegangspad) en niet als wendakker worden gebruikt om schade aan de vegetatie of verstoring van broedende vogels te voorkomen
- De beheereenheid is vrij van slootafval.

Adviezen

- Ligging van de vogelakker: in de open ruimte, niet te dicht bij de boerderij of andere bebouwing in verband met verstoring
- Sinusmaaien levert een grote bijdrage aan de biodiversiteit, biedt meer dekkingsmogelijkheden voor vogels en kuikens, vermindert predatie. Varieer tijdens het maaien ook met verschillende hoogtes in maaien.

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
16a	Vogelakker, meerjarig	€ 2.300,-
16b	Vogelakker, meerjarig – laatste jaar	€ 2.300,-

19 Kruidenrijke akkerranden

Introductie

Beheerde akkerranden kunnen verschillende functies hebben. Ze kunnen dienen als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels, zoals de Grauwe Kiekendief, Veldleeuwerik en Patrijs. Dit is vooral aan de orde in grootschalige open akkerbouwgebieden, met voldoende brede randen. In kleinschalige landschappen kunnen akkerranden echter ook een belangrijke functie hebben, als voedselbron en schuilgelegenheid voor diverse soorten vogels, zoogdieren, insecten, reptielen en amfibieën. Tenslotte kunnen akkerranden langs waterlopen dienen als middel om drift bij chemische bestrijding in de akker naar de waterloop toe te verminderen. De natuurlijke vijanden die al dan niet ingezaaide kruiden aantrekken kunnen bovendien bijdragen aan een verminderde noodzaak voor chemische bestrijding.

In akkerranden wordt geen gewas geteeld. Ze zijn ingezaaid met een mengsel van kruiden en granen. Ze worden niet bemest en niet bespoten. Akkerranden brengen het mozaïekpatroon terug in het cultuurlandschap en zijn positief voor akkervogels. Vanwege de geringere bodemverstoring en de grotere bufferwerking boeken brede, meerjarige akkerranden beter natuurresultaat dan smalle, eenjarige randen.

Beheer

Beheereis

Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 1 september uit een combinatie van granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver) of een combinatie van deze, maar nooit uit enkel granen.

Aanvullende beheervoorschriften

Inzaaien:

- Inzaaien met het AND zaadmengsel
- Er wordt ingezaaid in het najaar tenzij dit onmogelijk is vanwege de aanwezige hoofdteelt.
- Bij vernieuwing van een meerjarige rand in het najaar wordt er tussen 15 augustus en 15 oktober gezaaid.
- Een akkerrand in **open akkerland** is minimaal 9 meter breed of minimaal 6 meter aan beide kanten van een sloot (bij elkaar 12 meter).
- Een akkerrand voor **categorie water** is 3-4m breed en ligt langs een watervoerende sloot.
- Een akkerrand in **dooradering** heeft een breedte van 3, 6, 9 of 12 meter en ligt langs een sloot of houtopstanden
- Een akkerrand in open akkerland kan langs de rand van een perceel liggen, maar ook dwars over het perceel, bijvoorbeeld voor randen ten behoeve van de functionele agrobiodiversiteit (vaak gericht op plaagonderdrukkende insecten).
- Akkerranden liggen bij voorkeur 2 jaar (daarna vernieuwen of rouleren)

Maaien

- De beheereenheid dient jaarlijks ten minste tweemaal te worden gemaaid buiten de rustperiode van 15 april en 1 augustus.
- Delen die opnieuw zijn ingezaaid hoeven in het voorjaar niet te worden gemaaid. Bij voorkeur past u sinusmaaien toe. Dit maaien gebeurt evenwichtig verdeeld over de beheereenheid. Mocht bij extreme gevallen van veronkruiding maaien in de broedperiode

noodzakelijk zijn, dan moet in overleg met AND van te voren de kruidenrijke akkerrand zorgvuldig worden nagezocht op broedgevallen.

- Bij maaiwerkzaamheden wordt het maaisel binnen een maand afgevoerd. In overleg met Agrarische Natuur Drenthe kan er voor worden gekozen om het maaisel niet of later af te voeren

Onkruidbestrijding, bemesting, beweiding en betreding

- Signaleer als goed beheerder tijdig of kruiden en graan goed opkomen en of er onkruiddruk ontstaat, zodat er eventueel tijdig maatregelen genomen kunnen worden.
- Mechanische en chemische onkruidbestrijding zijn niet toegestaan (om insectenrijkdom te bevorderen), met uitzondering van pleksgewijze bestrijding.
- Pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemonkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruid en brandnetel is alleen toegestaan met een rugspuit (driftvrij) op maximaal 10% van de beheereenheid en pas na overleg met het collectief (enkel buiten de eventuele bufferstrook GLMC4).
- De beheereenheid mag niet worden beweid en/of bemest
- De oppervlakte mag wel worden meegenomen als mestplaatsingsruimte, echter de precieze invulling daarvan wordt in de loop van 2024 bekend.
- Perceel mag niet worden bereden (toegangspad) en niet als wendakker worden gebruikt om schade aan de vegetatie of verstoring van broedende vogels te voorkomen
- De beheereenheid is vrij van sloopafval.

Advies

Sinusmaaien levert een grote bijdrage aan de biodiversiteit, biedt meer dekkingsmogelijkheden voor vogels en kuikens en vermindert predatie. Varieer tijdens het maaien ook met verschillende hoogte in maaien.

Het maaisel van de beheerde kruidenrijke akkers kan gebruikt worden voor bodemverbetering via compostering of als bokashi.

Pakketvariant

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
19a	Kruidenrijke akkerrand	€ 2.550,-

40 Vogelgraan met stoppel

Introductie

In dit beheerpakket wordt graanteelt aangepast aan vogels in het gebied. Dat betekent dunner zaaien, beperken van grondbewerking en chemie. Combinatie met stoppel zorgt vervolgens voor dekking gedurende het hele jaar. Er wordt wel geoogst.

Beheer

Beheereis

- *Pakket a:* Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 maart uit graan (geen mais) of gezaaide kruiden of gewasrest graanstoppel (geen mais) of een combinatie. Na de oogst inzaaien met groenbemester, bijvoorbeeld bladrammenas 25 kg p/ha. Advies: voorbereiden met eg of weidesleep en inzaaien met kunstmeststrooier
- *Pakket b:* Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 juli uit graan (geen mais), gezaaide kruiden of een combinatie

Aanvullende beheervoorschriften

Inzaaien

- Voorafgaand aan de inzaai wordt geen kerende grondbewerking uitgevoerd.
- Inzaaihoeveelheid van maximaal 190 zaden per m², oftewel 76 kg/ha.
- Inzaai op regels met een afstand van minimaal 19 cm.
- Najaarsinzaai (wintertarwe of wintergerst) heeft voorkeur
- Vogelgraan dient op minstens 500 meter van een verstoringkern te liggen
- Indien het perceel groter is dan 4 hectare dient het langs 1 lange en 1 korte zijde gecombineerd te worden met een kruidenrijke akkerrand van minimaal 9 meter breed.

Onkruidbestrijding, bemesting, beweiding en betreding

- Signaleer als goed beheerder tijdig of kruiden en graan goed opkomen en of er onkruiddruk ontstaat, zodat er eventueel maatregelen genomen kunnen worden.
- Mechanische onkruidbestrijding is niet toegestaan na inzaaien.
- Gebruik van insecticiden is niet toegestaan.
- Bewust gebruik van herbiciden/fungiciden is toegestaan in dit pakket, zodat er graan geoogst kan worden, en zodat het past binnen een gangbaar bouwplan (enkel buiten de eventuele bufferstrook GLMC4).
- Gebruik van sleepslang bij het uitrijden van drijfmest is niet toegestaan
- Beheereenheid mag niet worden beweid.
- Perceel mag niet worden bereden (toegangspad) en niet als wendakker worden gebruikt om schade aan de vegetatie of verstoring van broedende vogels te voorkomen.

Advies

- Om onkruidproblemen te voorkomen helpt het om het beheerpakket te rouleren, zodat de grond goed bewerkt kan worden.

Pakketvarianten

- **Pakket a: 40a** Vogelgraan met stoppel
 - Kan meerdere jaren achtereen op één perceel liggen
 - de graanstoppel blijft tot 15 maart staan.

- **Pakket b: 40b** Vogelgraan (voorafgegaan door stoppel)
 - voorafgaand aan dit pakket wordt pakket 14, Stoppeland of variant a van Vogelgraan afgesloten;
 - na de oogst is geen kerende grondbewerking uitgevoerd;
 - en na de oogst is geen herbicide ingezet.
 - In het laatste jaar mag na 1 september een grondbewerking worden uitgevoerd

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
40a	Vogelgraan met stoppel	€ 1.400,-
40b	Vogelgraan (voorafgegaan door stoppel)	€ 750,-

50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen

Introductie

Eiwitgewassen hebben meerwaarde voor akkervogels. Eiwitgewassen die pas gemaaid zijn, hebben een grote aantrekkingskracht op veldleeuweriken. Bij een regulier maaieregime is de rustperiode te kort voor leeuweriken om de jongen groot te brengen, waardoor reguliere teelt een ecologische val is. Door een aangepast maaieregime aan te houden, zijn deze eiwitgewassen wel geschikt als broedhabitat voor veldleeuweriken en kwartelkoning.

Om te broeden wordt de eerste maaibeurt in luzerne uitgesteld tot minimaal 15 juni. Tussen de eerste en tweede maaibeurt wordt een periode van minimaal 7 weken rust aangehouden. Voor percelen waar ook kwartelkoningen gedurende de rui blijven, wordt 10 weken rust aangehouden tussen de eerste en de tweede maaibeurt.

Een aantal eiwitgewassen zijn vanwege de structuur en het feit dat ze tot bloei komen aantrekkelijk voor akkervogels, zeker in combinatie met akkerranden en andere permanente akkerhabitats. In dit beheerpakket is daarom ook de teelt van veldbonen en erwten opgenomen. De data waartussen het gewas aanwezig moet zijn, zijn afgestemd op de teelt van deze gewassen.

Beheer

Beheereis

- *Varianten a en b:* Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit luzerne
- *Variant c:* Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 juli uit erwten of winterveldbonen
- *Variant d:* Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit zomerveldbonen

Aanvullende beheervoorschriften

- Variant a: De periode dat luzerne er staat is het minimum, dit biedt gelegenheid voor inzaaien en eventueel na het laatste jaar het gewas te vernieuwen.
- Variant a en b: Er wordt voor het maaien gecontroleerd op nesten of op aanwezigheid van ruiende kwartelkoningen.
- Variant a: Maaieregime: eerste maaibeurt niet voor 15 juni. Tussen de eerste en tweede maaibeurt wordt een periode minimaal 7 weken rust aangehouden
- Variant b: Maaieregime: eerste maaibeurt niet voor 15 juni. Tussen de eerste en tweede maaibeurt wordt een periode minimaal 10 weken rust aangehouden
- Variant a en b: Direct na de eerste snede eventueel bemesten met vaste mest (enkel buiten de eventuele bufferstrook GLMC4).
- Alle varianten: Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het 'Protocol gebruik herbiciden pakketten open akkerland' bij agrarisch natuurbeheer.
- Gebruik van insecticiden is niet toegestaan
- Mechanische onkruidbestrijding is niet toegestaan na inzaaien.
- Bewust gebruik van herbiciden/fungiciden is toegestaan in dit pakket, zodat er geoogst kan worden, en zodat het past binnen een gangbaar bouwplan (enkel buiten de eventuele bufferstrook GLMC4).

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
50a	Luzerne met aangepast maairegime (broedhabitat): vanaf 15 juni	€ 1.500,-
50b	Luzerne met aangepast maairegime (broed- en ruihabitat): vanaf 15 juni	€ 1.540,-
50c	Vogelvriendelijke teelt eiwitgewas (vroeg)	€ 2.000
50d	Vogelvriendelijke teelt eiwitgewas (laat)	€ 1.900